

Grundforskning og forskeruddannelsen.

På sit næste møde den 8-9 december vil Globaliseringsrådet med statsministeren i spidsen diskutere forskning og forskeruddannelse, og forhåbentlig løfte sløret for hvorledes nogle af de milliarder, som regeringen har udlovet for at opfylde Barcelona-erklæringen, skal fordeles.

Fra de foreløbige signaler at dømme ser det ud til, at navnlig forskeruddannelsen (ph.d.) vil stå i fokus, ikke mindst fordi Danmark på dette punkt, iflg. diverse internationale undersøgelser, står tilbage for de fleste af de lande, vi plejer at sammenligne os med. Desværre er der grund til, ud fra tidligere erfaringer, at frygte for at grundforskningen igen vil blive sorteper trods mange pæne ord om det modsatte.

Man vil sikkert igen udbyde pengene gennem målrettede programmer til fremme af forskningsområder, som er relevante for erhvervslivet, eller som pt. har stor mediemæssig bevågenhed, og som i øvrigt også alle andre lande søger at blive førende indenfor. I denne sammenhæng vil man sikkert bruge den højst besværlige finansieringsmodel af et ph.d.-studium, hvor 1/3 betales af en virksomhed, 1/3 af en såkaldt forskerskole og 1/3 af et universitet. Det er ikke nemt at få alle 3 finansieringskilder til at passe sammen indenfor de enkelte forskningsprogrammets tidsrammer; og i mange tilfælde ender det med, at den påtænkte kandidat til et projekt allerede har opgivet at vente på, at finansieringen er kommet på plads, så han har fundet andet arbejde.

Specielt indenfor grundforskning, hvortil mit eget fag matematik hører, er det kun undtagelsesvist muligt at finde virksomheder, for hvilke det er naturligt at deltage i finansieringen af projekter, som ikke umiddelbart

leder til salgbare produkter.

Det betyder ikke, at erhvervslivet ikke efterspørger de færdige ph.d.'ere i f.eks. matematik - tværtimod. Disse har, udover en faglig viden på et højt niveau, vist gennem deres ph.d.-studium, at de besidder stor selvstændighed, kreativitet og analytisk evne; egenskaber som i høj grad efterspørges i erhvervslivet.

Vi har således på Institut for Matematiske Fag ved Aarhus Universitet netop opgjort beskæftigelsesforholdene for de 53 ph.d.'ere, der er uddannet fra instituttet i perioden 1997-2004 (et i øvrigt i sig selv ikke ringe antal, se bilag). Efter endt uddannelse får 3/4 af ph.d.'erne en "postdoc"-stilling på et universitet enten i Danmark (1/4) eller i udlandet (2/4), og den sidste 1/4 får en stilling i en dansk eller udenlandsk privat virksomhed. Efter et par år er det ca. halvdelen, der er ansat i erhvervslivet, og halvdelen ved et universitet med 1/4 i Danmark og 1/4 i udlandet. Det er bemærkelsesværdigt, at kun 1 ud af de 53 ph.d.'ere har taget stilling i gymnasiet - dette er vist nærmest for lidt - der er også her god brug for særligt fagligt stærke medarbejdere til at sikre fagets udvikling, f.eks. ved udarbejdelse af nyt undervisningsmateriale.

Der er heller ikke for mange ph.d.'ere, der ansættes på danske universiteter i betragtning af det forestående generationsskifte i det videnskabelige personale. Samtidig fremgår det af opgørelsen, at der allerede er en stor grad af "globalisering" i denne uddannelse, idet en ikke ringe del får stilling i udlandet. Ikke mindst udviklingen i grundforskningsområder er stærkt international, og vore ph.d.'ere er åbenbart efterspurgte på dette marked.

Der har dog ikke hidtil været tradition - og finansieringsmuligheder - for at tiltrække udlændinge til vores ph.d.-uddannelse i større antal.

Dette kan dog blive nødvendigt, hvis man ønsker at øge produktionen, og det

vil også være ønskeligt, idet et større volumen samtidig vil skabe styrkede forskningsmiljøer. Dette kan dog ikke gøres uden tilførsel af flere ressourcer, dels i form af flere ph.d.-stipendier, dels til ansættelse af videnskabeligt personale for at øge vejledningskapaciteten. Dette må ikke opfattes som almindelig jamren pga. manglende penge. Vi er rede til at løfte denne opgave, men vi kan ikke gøre det gratis.